

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Postupy a techniky při práci s dětmi se specifickými poruchami chování

příručka pro účastníky kurzu - pracovní text ke studiu

Pojďme spolu CZ.1.07/1.2.17/01.0011

Operační program Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Rovné příležitosti dětí a žáků,
včetně dětí a žáků se speciálními
vzdělávacími potřebami

3. JAK DOBŘE KOMUNIKOVAT

Vycházíme z toho, že pro člověka (a zvláště pro vývoj dítěte) je velmi důležitý kontakt s ostatními lidmi, který mu umožňuje uspokojovat jeho **základní psychické potřeby**. Jsou to:

- **POTŘEBA VZTAHU** - člověk potřebuje vědět, že jsou kolem něj lidé, kterým na něm záleží. Potřebuje podporu od lidí, kteří jsou pro něj důležití, a potřebuje odpověď na to, co dělá.
- **POTŘEBA KOMPETENCE** - člověk potřebuje sebedůvěru, důvěru v to, co umí a zná, ve své schopnosti.
- **POTŘEBA AUTONOMIE** - potřeba být samostatný, realizovat vlastní přínos ve vývoji a v učení, aktivně spolupracovat s ostatními - jde vlastně o aktivní samostatný přístup k učení a veškeré činnosti.

Základem komunikace je vznik **interakce** - vzájemného propojení komunikujících subjektů. Podmínkou vzniku interakce je vytvoření vhodných podmínek pro komunikaci a navázání kontaktu - zúčastněné osoby si musí **věnovat pozornost**.

Základem každé interakce je pak

- **iniciativa** - její původce, tzv. iniciátor něco říká nebo dělá,
- **příjem** - příjemce iniciativu zachytí a svou reakcí příjem iniciátorovi potvrdí. Může pak navázat svou iniciativou, na kterou partner reaguje.

Pokud se tento řetězec skládá z pozitivních iniciativ a příjmů, mluvíme o **ANO - SÉRII**.

Negativní reakce příjemce ji může ale změnit v negativní řetězec, **NE - SÉRII**.

Právě **příjem** je pro kvalitu každé interakce rozhodující a ovlivňuje také většinou charakter další interakce.

Předpokladem naladěné odpovědi je sledování komunikačního partnera, **věnování pozornosti**.

Pak můžeme zachytit jeho iniciativu a verbálně či neverbálně dát najevo, že jsme ji **přijali**.

V tu chvíli jsme s partnerem ve spojení, i on nám věnuje pozornost a my **můžeme přidat svou novou iniciativu** - naladěnou odpověď, názor, informaci, nabídku pomoci apod.

Následuje pauza - prostor pro odpověď partnera a jeho další iniciativu.

Pro dobrý průběh komunikace je efektivní:

- časté souhlasné přitakávání
- časté pojmenování - že vidím, co dítě dělá
- že je v pořádku, co dělá
- že je fajn s ním být

- jasné pokyny
- oslovování jménem

Některé náročné komunikační situace v praxi:

- sdělování informací skupině - zajištění pozornosti
- komunikace s dítětem s poruchou pozornosti
 - zajištění pozornosti
 - stručné a jasné sdělení
 - ověření zachycení informace
- rozhovor o problémovém chování

Příprava:

- zaznamenáváme pozitivní informace o dítěti
- pozorujeme a zaznamenáváme problémové chování

Rozhovor:

- **Začneme pozitivně** - co na dítěti oceňujeme
- **Popíšeme problémové chování** (konkrétně, nezobecňujeme „ty vždycky, nikdy...“ - takové sdělení se dá snadno zpochybnit), při tom používáme **JÁ sdělení** (*Když ty ...popis chování..., JÁ ...popis mého pocitu..., protože ...proč mi to vadí.*)
Tímto sdělením nekritizujeme dítě, ale jen jeho chování, a to přes vlastní pocity (což je nevyvratitelné, jen my víme, jaké jsou).
- **Co se s tím dá dělat? - hledání řešení v pěti krocích:**
 1. objasnění problému, co je vlastně problém, či je to problém
 2. shromáždíme nápady, jak problém řešit - přijímáme všechny, případně zapíšeme
 3. vytřídíme nápady podle toho, zda a jak mohou pomoci
 4. vybereme jeden návrh - konečné slovo má dítě, které ho bude realizovat
 5. formulujeme ústní nebo písemné ujednání, smlouvu a domluvíme kontrolu úspěchu vybraného postupu

Toto schéma rozhovoru se dá využít i při řešení problémů s několika jednotlivci nebo se skupinou (využijeme kolečko).

Použitá literatura:

- MICHALOVÁ, Zdeňka. Komunikace s dětmi s LMD, ADHD, řešení problémových situací. 1. vyd. Praha: Lumen Vitale - Centrum vzdělávání, 2011, [28] s. ISBN 978-80-904862-7-0.

Vydala: Jihomoravská krajská organizace Pionýra pro vnitřní potřebu
Údolní 58a, Brno 659 88, www.jmpionyr.cz
Publikace vydána v rámci projektu Pojďme spolu hrazeného z ESF

Prošlo jazykovou korekturou, neprodejné.

© Brno 2015

1. vydání